

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani. Učiteljska tiskarna, Frar čiščanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članrino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pošljite zanesljivo do 25. t. m. prijave naročnikov za 11. in 12. številko Zvončka

Nadzorstvo verskega pouka.

Med polletnimi poročili, ki jih morajo oddajati šolski upravitelji in nadzorniki o stanju šolstva, o pouku in vzgoji v šoli, se nahaja tudi vprašanje: kako se vrši nadzorstvo verskega pouka v šoli?

V dobi konkordata, ko je bil učitelj še mežnar, nadzornik šole pa dekan v okraju, se je vršilo nadzorstvo veronauka na najsvečanejši način. V šoli so se ob koncu leta zbrali vsi župniki in kaplani iz obližja šole in vršil se je svečan izpit iz vseh predmetov pred dekanom, da so vsi videli, koliko so se otroci naučili v šoli. Seveda je izpraševal poveličini le župnik veronauka, razredni učitelj v drugih predmetih ni prišel do besede, da se ne bi videlo njegovih uspehov in tudi, ker se je pouk v drugih predmetih smatral za nepotreben — vsaj tako se je postopalo, in vzgajalo ljudstvo za tako naziranje.

Po »inšpekciji« je bila velika pojedina v župnišču.

A ne samo ob koncu leta, tudi med letom je župnik zapostavljal ostale predmete, ki jih je poučeval učitelj, za veronaukom. Župnik je prišel v šolo kadar je hotel in je učil veronauk toliko časa, kolikor se mu je poljubilo. Gorje učitelju, ki mu je oporekal in se je zavzel za svoje predmete, kmalu je o »upornem« učitelju vedel vse nadzornik — dekan in čul je, da so vsi drugi predmeti postranskega pomena, glavno je, da se otroci nauče veronauka.

Te razvade in predprave duhovščine smo čutili dobro tudi v Avstriji. Š 1. drž. šolskega zakona je brenčal ob vsaki priliki nad učiteljstvom. Reakcionarne stranke so natolcevale učiteljstvo, »da meče križ iz šole«, »da hoče odpraviti veronauk iz šole« itd. Vse to se je vršilo z namenom, da si obdrži duhovščina nadvlado nad šolo s pomočjo ljudstva, ker jo je ob padcu konkordatske šole z novim šolskim zakonom v precejšnji meri izgubila.

Človek bi mislil, da je z našo državo že popolnoma izginil reakcionarni duh konkordatske šole, in da so jenjale že predprave duhovščine v šoli.

Toda temu ni tako!

Po deželi se vrši nadzorstvo veronauka še na dokaj čuden način, ki ne odgovarja ne zdravstvenim predpisom za otroke, ne pedagoškimi načelom in tudi ne pravi pravnim nadzorom o pravicah in dolžnostih.

Po naših nazorih so dolžnosti duhovščine glede pouka in šole prav enake, kakor za ostalo učiteljstvo in nimajo učitelji in nadzorniki veronauka pravnobnih predprav in tudi ne kakih izjem.

Ponekde je ukoreninjena še vedno grda navada in razvada, ali kakor sami »gospodje« to imenujejo »narodni običaj«, da citirajo dekani za nadzorstvo veronauka kar cele šole z otroki iz bližnjih šol v župno cerkev, ko nadzoruje župnika. Šole imajo takrat prost dan, učitelji pa romajo z otroci svojega razreda v kraj, kamor so prišli gospod dekan k inšpekciji župnije in istočasno verskega pouka. Tako se zberejo v cerkvi otroci iz vseh bližnjih šol. Učitelji čakajo s svojimi razredi v cerkvi, da pridejo na vrsto in dogaja se običajno, da postaja otrokom ob dolgem čakanju v cerkvi slabo.

Skraini čas je, da napravi šolska oblast takemu nadzoru veronauka pouka konec.

Mnenja smo, da se ima nadzorstvo verskega pouka vršiti enako, kakor nadzorstvo ostalih predmetov, t. j. med učno uro, v šoli. Prost dan ob takih prilikah se nam zdi protipostaven. Dolžnost dekana je, da pride v šolo in komotiteta na račun otrok tu ni na mestu. Dolgo postajanje otrok v cerkvi, posebno če pridejo od daleč razgreti v cerkev, je škodljivo zdravju otrok. Najmanj na mestu je voditi otroke k inšpekciji izven šole, v oddaljeni kraj v slabem, deževnem vremenu. Lažje pride eden k več 100-tim, kakor da pridejo 1000 k enemu — radi komotitete. Saj ni šola radi nadzornikov tu, ampak so nadzorniki postavljeni radi šol.

Najmanj na mestu je uporabljati posvetno učiteljstvo, da vodi otroke k inšpekciji verskega pouka, saj nismo postavljeni za policijsko službo katehetom in za vzdrževanje discipline za njihov predmet in to tudi ni službena dolžnost posvetnega učiteljstva temveč katehetov, kaplanov in župnikov, ki poučujejo veronauk!

Gospodje nadzorniki verskega pouka naj se potrudijo v šolo, kajti doba konkordatske šole je minila, konkordatska šola je odpravljena in naj se odpravi še te njene ostanke.

Visokost stanarine določajo Oblastni šolski odbori, kot odškodnino za stanovanje.

Po tako izpremenjenem čl. 27. je bilo odločeno, da se naslednja člena (po tiskanem tekstu 31. in 32.) preneseta v prehodne odredbe, toda z ozirom na izražena mišljenja z novim besedilom, ki ga do prihodnje seje sestavi gospod D. Sokolovič.

Nato sta bila sprejeta čl. 28. in 29. (v tiskanem tekstu 33. in 34.), nadaljevanje pa je bilo odloženo za naslednjo sejo.

16. decembra i. l. se je razprava o načrtu nadaljevala, in sicer o čl. 35., ki se spoji v čl. 30.

Ta člen, ki govori o premoženju šolske občine in kako in za kaj se sme uporabljati, je sprejet, kakor je natisnjen.

Pri čl. 31. (36.) je bil izpuščen prvi odstavek, ki se zamenja z novo odredbo, ki se glasi:

»Vsaka občina se mora vknjižiti na šolsko imetje.«

Drugi odstavek tega člena ostane, kakor je tiskan v načrtu.

Čl. 32. (37.), ki govori o šolskem dvorišču in o tem, da se isto ne sme uporabljati za drugo kot za igrališče, je sprejet v celoti, z majhno izpremembo v

DRAGO HUDÉ:

Tovariši v Macedoniji.

»Narodna Prosveta« priobčuje poročila iz Macedonije, kjer mečejo oblasti vsled raznih denuncijacij učitelje v ječe kot roparje in tatove. Kakor da bi ne bili učitelji oni stan, ki edini širi med narodnimi masami nacionalno zavest! Ravno učitelji so dvignili v Srbiji narodno zavest tako visoko, da so se ljudje bojevali zoper dušmanina tako, da so nase obrnili pozornost celega sveta.

Macedonski učitelji zaslužijo priznanje v dvojni meri, ker izvršujejo tudi dvojno delo. Njihovo delo ni samo poučevanje mladeži in naroda na kulturnem in nacionalnem polju, ampak oni morajo biti vsak dan tudi na mejdanu s puško v roki zoper Arnavte, Skipetare in Bolgare.

Kdor ni živel vsaj nekaj časa v Macedoniji, ne more poznati tamkajšnjih razmer, pa četudi čitaš najboljši opis. Vse te napade, rope, požige, posilstva moraš doživeti sam, vse te grozote moraš spoznati na lastnem telesu in lastni duši, potem boš znal ceniti svoje kolege, ki bivajo v Macedoniji. Vse te groze preživi macedonski učitelj dnevno. Tam so kraji tudi tako nevarni, da moraš vzeti puško s sabo, če greš na stranišče, ki je po tamkajšnjih navadah vedno nekaj korakov od hiše. Če te ne napadeta Arnavt in Bolgar, tedaj pričakuj volka izza grma.

O, tudi jaz sem že imel posla z Arnavti in z volkovi!

In vendar se najde sreski poglavar, ki zapira take heroje kakor hudodelce, a to samo na prosto sumničenje in denunciacije. Vse to samo iz mržnje do učiteljstva.

Nekega učitelja so zaprli, ker je očistil šolsko dvorišče gnoja, toda župan ga je ovadil, da se meša med občinske posle. On je namreč očistil tudi malo občinskega dvorišča, ki se drži šolskega, pa ni mogel trpeti v šolski bližini nesnage. Drugega so zaprli, ker so pri njem našli puško. A stvar je bila sledeča: Za časa akcije in narodne organizacije proti bolgarskim četašem lanske pomladi se je med učitelje razdelilo orožje, ker so oni bili določeni za vodje kmečkih čet. Prednik aretiranega učitelja je bil premeščen ter je pustil v šoli puško za svojega namestnika. Župan pa ga je ovadil, da poseduje orožje brez objave, 5 dni je ležal v zaporu, dokler ga ni rešilo sodišče.

drugem odstavku čl. 27. (v tiskanem tekstu čl. 30.), kamor se v srbski tekst dene besedica »uz«, ki pa v slovenskem prevodu ne dela razlike.

Tendenca tega je, da mora imeti učiteljsko stanovanje lastno dvorišče, ki bodi ločeno (ograjeno) od šolskega.

Pri čl. 33. se zadnji odstavek izpremeni ter se glasi:

»Proti tej rešitvi se more vložiti pritožba v teku 30 dni na ministra prosvete. Odlok ministra prosvete pa je končnoveljav.

Čl. 34., 35. in 36. so sprejeti v celoti.

Pri čl. 37. (42.) je bila sklenjena važna izprememba v tem, da je vsota šolskega fonda od 50 povišana na 100 milijonov Din, a rok amortizacije je skrajšan od 50 let na 20 let.

Prišlo se je do čl. 38. (v tiskanem tekstu 43.), ki je važen in usodepopen za osnovno šolo, ker govori o izdržavanju šole.

Vsi člani Glavnega prosvetnega sveta so se v načelu izjavili, da ne more dalje obstati današnji sistem izdrževanja šol, ki je prizadel podeželskemu učiteljstvu toliko gorja in krivice. Zato pa se je razvila debata, ali naj ta čl. ostane v obliki po predloženem načrtu, ki določa, da se šole vzdržujejo iz državnega proračuna na račun dotičnih šolskih občin, ali

Takih slučajev navaja »Narodna Prosveta« več. Vsi pa so tako bagatelni, da ne zaslužijo niti disciplinarne kazni.

Ne maram razsojati ali nastopajo župani in sreski poglavarji proti učiteljstvu iz strankarske strasti, ne maram vpraviti ali so učitelji radikalni ali samostojni demokrati. Zame so ti ljudje narodni borci, ki so že pokazali v ognju s prosveto in z bombo v roki, da so vedno prvi v fronti za državo, za naše ujedinjenje, za našega kralja! Kdor tako dela, mu pač ne smeš ti, ki ležiš doma in sedi za zeleno mizo, delati krivice. Taki fanatiki so brez karakterja, ker se drže kvarnega naziranja, da je več vredno, ako vržeš kroglico v njihovo žaro, kot pa, da greš s prosveto ali z bombo v roki v boj za skupno domovino...

Mi učitelji drugače mislimo in smo naziranja, da je taka politika škodljiva, ki se bo maščevala nad tistim, ki jo propagira in širi.

Jugoslovensko učiteljstvo je moralo že mnogo pretrpeti — pomislimo koliko preganjanj smo prestali samo slovenski učitelji — preden smo prišli do svojega sedanega stališča. Tudi Srbi so v zadnjih decenijah mnogo pretrpeli, in kakor sedaj, so se tudi v prejšnjih desetletjih premnogokrat za nje odpirale oči. Toda naš srbski tovariš se ni nikoli ustrašil ne ječe, ne ognja, ne vruga. On stoji na svojem mestu in bo stal, ko fanatiki že zdavna ne bo več!

Naš stan je sedaj močan, včasih ni bil; toda ne mislimo, da smo sedaj že na koncu programa in stremljenji. Mi imamo še dolgo pot, in le bodočnost bo pokazala, kamo bomo prišli, če bomo korakali po sedanji poti vztrajno naprej.

Marsikatera merodajna oseba in marsikateri naš šef še tega ne verjame, kakor tega ne verjame sreski poglavar v Bitolju, Petar Tijanič, ki je javno v hotelu zalučil vsemu jugoslovenskemu učiteljstvu v obraz: Učitelji so najslabša sekta! — Te klofute ne smemo spraviti v žep in ne smemo prej mirovati, dokler Petar Tijanič ne bo razrešen svojega mesta kot sreski poglavar.

Pozivamo UJU v Beogradu, da ne neha prej, dokler ne dobimo popolnega zadoščenja radi psovke, ki bi se je sramoval izreči zadnji nepismeni pastir v divjih gorah nevarne Prokletije.

pa naj se šole vzdržujejo kakor vse druge državne ustanove iz državnega proračuna, brez ozira na proračun dotičnih občin.

Navajali so se razlogi, da je dovolj, ako država garantira šoli s tem, da cel proračun izplača iz svoje blagajne brez ozira, če je ona prejela denar od občine ali ne, in da je potrebno, da se šola ne odtegne popolnoma narodu kot edina ustanova, ki mu je poverjena v oskrbovanje.

Slišali so se razlogi, da bi se s tem odbila dobra volja pri onih, katerih zavest in iniciativa sta razviti, in ki žele dati šoli več kakor pa so primorani. Naglašalo se je, da ima vsaka šola svoje samostojno življenje in razmere, v katerih se razvija, in je zato naravno, da se šole vzdržujejo na račun občin. Nasprotno pa se je naglašala posebna možnost brezštevilnih zlorab, ker bi mnoge občine z ozirom, da itak vse plača država, naglo povišale svoje proračune s potrebnim in nepotrebnim, kar bi moglo speljati državo v težko finančno situacijo. Če pa padajo izdatki na račun dotičnih občin, se bo delovalo le v okvirju stvarne potrebe.

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

Zakon o narodnih šolah.

(Dalje.)

V drugem stavku drugega odstavka čl. 27. (prej 30.) je sprejeta za učiteljstvo važna dopolnitev in se ta stavek glasi:

»Brez stanovanj za učiteljstvo in najpotrebnejših prostorov za šole se ne more ustanoviti niti ena šola, niti en razred.«

Radi čl. 31. in 32. v tiskanem tekstu se je razvila daljša razprava o učiteljskih stanovanjih po deželi in o vseh neprilikah, s katerimi ima radi tega opraviti učiteljstvo. Po dolgem razmišljanju o tej stvari je bilo sprejeto mišljenje, da se načela, bodisi na deželi ali pa tudi v večjih mestih, ne sme dovoliti izplačevanja stanarine v denarju, ampak se naj občine primorajo z zakonom k zidanju predpisanih stanovanj za učiteljstvo.

Radi tega je bil čl. 27. izpopolnjen z novim odstavkom, ki se glasi:

»Samo v večjih mestih, kjer se more najti za učiteljstvo udobno stanovanje, ni primorana občina zidati stanovanja za učiteljstvo niti po tem roku.

Kje drugje ne bi čakali, da bomo še le morali protestirati. Predpostavljamo bi se morali sami sramovati takega uradnika in bi ga o pravem času morali sami odstraniti. Senca pade na vse.

Ves učiteljski svet naj izve, da imamo v Jugoslaviji sreskega poglavarja, ki žali nesramno javno učitelje, naj izve ves svet, da je žalil sreski poglavar oni stan, ki je največ pripomogel in deluje za državo.

Dvigniti moramo svoj glas zoper vsako krivico, ki jo trpimo posamezno

ali skupno. Tako moramo tudi v tem slučaju vstati kot en mož solidarno z macedonskimi tovariši. Naj nas čujejo vsi, da hodimo čvrsto po poti, ki pelje k prosveti naroda, in učimo otroke in odrasle v edinem namenu in cilju čiste kulture, izobraženosti in ljubezni do Jugoslavije: vse druge priveske pa odločno zavračamo.

Kadar bo učiteljstvo dvignilo narod do lastne razsodnosti, bo tudi za nas prenehalo tutorstvo in drugo, kar se še dogaja danes.

Časopisne vesti o donošenju novega šolskega zakona.

Nar. Prosveta, 14. V. 1925:

Kod Ministra Prosvete.

Izvršni Odbor UJU posetio je 7. o. m. g. Ministra Prosvete u nameri da čuje njegovo mišljenje povodom raznih pitanja koja interesuju učiteljstvo a naročito pitanje zakona o nar. školama, koji bi trebao uskoro da prođe kroz Narodnu Skupštinu. Na pitanje g. Vukšanovića predsednika našeg Udruženja g. Ministar je odgovorio: da je on voljan da zakon o narod. školama bude što pre izglasan u Narodnoj Skupštini i smatra da će se ovaj važan zakon uzeti u pretres najdalje do prve polovine meseca jula.

Što se pitanja religijske nastave, koje je još uvek jedno od glavnih pitanja koje interesuje učiteljstvo g. Ministar je odgovorio: Da rešenje ovoga pitanja zavisi od shvatanja skupštinske većine, ali želeći je da škola ostane potpuno nezavisna i slobodna od svakog stranog uticaja sem uprave i nadzora državnog.

Nar. Prosveta, 14. V. 1925:

Zakon o nar. školama.

Na prijemu Izvršnog Odbora UJU 7. t. m. g. Ministar Prosvete izjavio je,

da je projekat našeg zakona sada na razgledanju u Ministarskom Savetu. Čim se otuda vrati biće poslat našem listu, da se objavi.

On se nada da će Zakon izići pred Nar. Skupštinu u julu mesecu.

Jutro, 17. V. 1925:

Danes (16. t. m.) je kralj sprejel v avdijenci ministra prosvete Pribičevića, ki je med drugim poročal vladarju o osnutku novega enotnega zakona o osnovnem šolstvu. Kralj je podpisal ukaz, s katerim se minister Pribičević pooblašča, da zakonski projekt predloži Narodni skupščini v razpravo in sklepanje.

Novi šolski zakon uvađa v celi državi 8-letno šolsko dolžnost, uvađa za vse ozemlje institucijo krajin šolskih svetov ter za vsako oblast oblastni šolski svet. Zakonski projekt sloni na modernih pedagoških načelih ter bo z izenačenjem vzgojnih načel v našem osnovnem šolstvu v veliki meri pospešil razvoj enotnega nacionalnega mišljenja v našem narodu.

A. ADAMIČ:

Učiteljski pevski zbori — organizacija.

Mnogo se tozadevno sklepa, obljublja in ne izvrši. Mislim tu na okoliške zборе. Trati se črnilo, par idealistov se trudi in končno smo tam, kjer smo bili. Ker se po naših zborovanjih toliko ugiba, kako naj bi se oživotvorili zbori, bodi namen teh vrstic, da s par potezami očrtam pot, ki utegne voditi do pozitivnega uspeha.

Treba je pa veselja in dvakrat volje. Na šoli je kak harmonija, violina. Tam naj ta ali oni tovariš(ica) poučuje glasove pesmi, ki so določene za študij. Seveda je treba zopet nekoga določiti, ki se bo zavzel za to delo. V okrilju zbora naj se torej otvorijo odseki, katerih naloga bodi podrobno delo. Pri glavnih skušnjah, ki so ob priliki zborovanj, potem pevovodja nima pretežkega dela.

Pevovodja mora voditi evidenco. Zato je potrebno, da se vsi, ki bi sodelovali, pismeno prijavijo obenem z navedbo glasa (prosim lj. ok.). Ob priliki prve skušnje pa treba določiti odseke voditelje, da se jim, če potreba, dajo pojasnila, direktive itd.

Pesmi za študiranje naj objavlja pevovodja v stanovskem glasilu. Notni material bo delal največ težkoč. Svetu-

jem, da se za začetek pojo lažje pesmi iz pesmaric, n. pr. Mohorjeva pesmarica. Za prvo silo je tam mnogo lepših pesmi. Kasneje bi mogoče kdo proti odškodnini prevzel litografiranje posameznih glasov.

Na ta način bi zajadrali, a morje je morje.

Cemu vse to! bo rekel kdo. Zborujemo večkrat v manjših krajih. Ljudje so pač ljudje, pa čakajo, da bo nekaj. Pa ni nič — vino, klobasa in iz skrivnostno-sladkega navdušenja kaki — »škrjančki ali pa barka«. Pa je to že mnogo. To je eno. Petje je pa menda tudi nam samim v zabavo in razvedrilo. In to je drugo.

Bolj agilnim zborom (prosim mešanin zborom) se odpira perspektiva za kako turnejo, akademijo. V takem slučaju bi bilo treba skrbeti za raznoličnost sporeda.

Če pa ponekod ni zadosti pevskega materiala, pa mislim, da bi se vseeno dal oživeti vsaj kak kvintet.

Mnogo bi se dalo še govoriti o tem, pa naj končam. Na delo! Zavzemimo se za stvar in ne zanašajmo se na druge, da se nam ne bo godilo kot tam v vinskih goricah župniku, ki je za biro dobil sod — vode.

Pokrajinska skupščina UJU v Šoštanju 4. in 5. julija.

Učiteljsko društvo za šoštanjski okraj se je bavilo s predpripravami za Pokrajinsko skupščino UJU na odborovi seji 12. t. m. in na svojem zborovanju 14. t. m. V glavnih smernicah smo si porazdelili delo, da bomo lažje premagali razne ovire in da bomo pripravili dragim tovarišem in tovarišicam kolikor mogoče prijetno bivanje med nami.

Pripravljalnemu odboru, ki obstoja iz učiteljstva v Šoštanju in Velenju, načeluje društveni podpredsednik tovariš Martin Vrečko iz Šoštanja.

Določeni so vodniki za bližnje in daljše izlete po skupščini, pogovorili smo se radi prenočišč, prehrane in zabav — koje zadnje bo vodilo domače sokoško društvo — ter o vsem drugem potrebnem.

Opis Šoštanja, Šaleške doline ter izletov preskrbita tov. ravnatelj Alojzij

Trobej in učitelj Martin Vrečko, kar izide v »Učit. Tovarišu«.

Oklic radi prijav in druge direktive udeležencem izide že v prihodnji številki, ko bodo dela že nekoliko napredovala. Za danes samo toliko: Pripravljalni odbor je na delu in bo storil vse, kar bo v njegovih močeh. Tovariše in tovarišice pa prosimo, da budno zasledujejo vse oklice in pozive v prihodnjih številkah »Učit. Tov.« do skupščine ter se strogo ravnajo po njih, ker je drugače vse delo brezplodno. Vsi dopisi zadevajoč skupščino, se naj naslovijo edino na: Upraviteljstvo osnovne šole v Šoštanju! Če kdo želi odgovor, naj priloži znamko, ker se drugače ne odgovori!

Pripravljalni odbor v Šoštanju.

Sklepi in resolucije učiteljstva pri okrajnih društvih.

—skl. Mariborsko učiteljsko društvo — mesto, 7. maja 1925 v Mariboru. Sprejete so bile sledeče resolucije:

1. Številne naredbe in razni zakonski predpisi se pri naših upravnih centralnih uradih dokaj različno interpretirajo. Prizadeti in v načelnih vprašanjih celotno učiteljstvo trpi vsled tega često moralno in gmotno škodo, osobito, ker mu manjka pravnega pouka oziroma denarnih sredstev za event. prizivno postopanje. Zato predlagamo:

Poverjeništvu ustanovi v smislu čl. 2. pravil UJU v okviru sedanjega stanovsko-obrambnega odseka »Pravno zaščito« po potrebi s pritegnitvijo odvetnika-veščaka, kateri prispeva vsak organiziran član letno gotov znesek, a uživa zato brezplačno pravno pomoč v obliki nasvetov, intervencij oziroma zastopstva, iz-
vzemši v običajnih disciplinarnih slučajih.

2. Osnovna Nastava bodi smotrenejše urejena, personalije naj bodo ločene od zakonitih določb in stavljen na zadnje strani, tako da se zamorejo po njih izločiti posamezni letniki vezati v zbirke trajne vrednosti.

3. Srežkim šolskim referentom se naj prideli zadostno število pisarniških moči, tako da se zamorejo isti docela posvetiti svojemu pedagoško-didaktičnemu delu.

4. Poverjeništvu pozivljamo, da nujno posreduje pri izvršilnem odboru UJU v Beogradu, da se postavi v novi šolski zakon določba, po kateri se z državnimi činovniki poročene učiteljice izenačijo s svojimi neporočenimi tovarišicami tako glede draginskih doklad kakor glede stanarine. Želimo in zahtevamo ponovno tozadevno intervencijo poverjeništvu pri centrali v Beogradu.

5. Učiteljstvo Maribora je še danes prepričano o veliki važnosti ustanovitve SUUS. Ker se je za to ustanovitev izrekla pretežna večina društev, ponovno pozivamo poverjeništvu, da skuša ustanovitev uresničiti oziroma Samopomoč tako preustrojiti, da bo prevzela smotre SUUS.

6. Slov. Šol. Matica je prišla zadnji čas v nekako stagnacijo. Učiteljstva se ne informira dovolj točno o modernih pedagog. vprašanjih, tako da je še vedno prisiljeno iskati tudi za najaktualnejše reči pomoči pri tujih narodih. Slov. Šol. Matica naj pritegne v svoj delokrog vse voljne in zmožne moči iz srednjih, meščanskih in osnovnih šol. Začrta si naj določni in jasni delovni program za bodočnost. Občni zbori se naj v smislu § 21. društvenih pravil pravočasno razglašajo in naj se vrše ob času, ko se jih učiteljstvo lahko udeležuje. — Ne oblatorično članstvo, ampak smotreno delo ter umevanje duha in potrebe časa bode zagotovilo S. Š. M. prosvetanje.

7. Učiteljski odsek Mariborskega učiteljskega društva dosega pri vzgoji naraščaja lepe moralne uspehe. Pri proučevanju razmer pa je prišel do zaključka, da je poleg moralne podpore za doseganje trajnih uspehov potrebna predvsem tudi gmotna podpora, s katero se mora pričeti že s prihodnjim šolskim letom. Apelirali bomo pri tem poleg druge javnosti tudi na učiteljstvo mariborske oblasti, ki bode brez dvoma rado sodelovalo po svojih močeh za svoj naraščaj tudi v tem oziru.

8. Ustanovijo se naj učiteljske zbornice, da se šola in učiteljstvo obvarujeta nepoklicanih lajskih in političnih vplivov. Ta naša zahteva tvori trajno točko našega bodočega programa, ki se naj propagira tudi med našimi južnimi tovariši.

9. Stare upokojece je popolnoma izjednačiti z upokojenci po novem činovniškem zakonu.

10. Nov zakon o stanovanjih bo imel za posledico splošno povišanje stanarin. Za državne uslužbence bo imelo to poleg v zakonu določenega stanarinskega poviška kot posledico še splošno povišanje cen vseh življenjskih potrebščin, ker bodo pridobitveni sloji vsa iz tega zakona nastala višja bremena (stanarine za lokale in stanovanja, višje mezde) pre-

valili na konsumenta. Društvo opozarja merodajne činitelje na te posledice in zahteva, naj ti pravočasno poskrbe da se državnemu uslužbenstvu določene stanarine zajedno z uveljavljanjem novega stanovanjskega zakona dovoljno zvišajo ter tudi upokojemcem priznajo iste stanarine.

Predsednik se je zahvalil za pojasnila in pripomnil, da je res potrebno, da se razmotriva vsaka stvar iz več vidikov ter se na ta način prihrani dosti nepotrebnega razburjenja. — Poverjeniku tov. Jelencu pa se je zahvalil za predavanje in važne informacije.

Nato so se vršile volitve delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino. Za pokrajinsko skupščino so bili izvoljeni delegatom: Predsednik tov. Alt, srežki šolski nadzornik tov. Tomažič in tovarišica Marija Tomažičeva, za državno skupščino v Subotici pa zgolj tov. predsednik.

Predsednik kakor tov. Tomažič sta učiteljstvo opozorila na pedagoški teden, ki ga priredi »Ped.-didakt. krožek v Mariboru« in za prosila učiteljstvo da kulturno prireditve vsestransko podpira.

Po izčrpanem dnevnem redu je povabil predsednik vse navzoče na popoldanski prijateljski sestanek.

—skl. Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico v Dev. Mar. v Polju, 2. maja 1925. Sklepi: 1. Odslej naj se izvoli za skupščine take delegate, od katerih se lahko pričakuje, da se bodo tudi aktivno udeležili delegacijskega dela. Slediti mora poročilo o skupščinskem delu.

2. Pred skupščinami naj skliče odbor sejo, na katero povabi tudi delegate, kateri naj prejmejo od odbora direktive za delo v skupščini.

3. Delegati za pokrajinsko skupščino v Šoštanju: Anton Urbančič — Horjul, Jos. Macarol — Smartno in Bogomila Vidmarjeva — Moste; namestnika: Jos. Gole — Št. Vid nad Ljubljano, Fr. Trošt — Dev. Mar. v Polju.

Delegati za državno skupščino v Subotici: Jos. Gole — Št. Vid nad Ljubljano; namestnica: Marija Jarc — Moste.

4. Deluje naj se na to, da se oživotvori »Suus« po načrtu tov. Skulja.

5. Vsi člani društva se zavežejo, da pristopijo kot podporniki k »Podpornemu društvu za učiteljski naraščaj v Ljubljani«.

6. UJU posreduje, da se pripozna šolski oder kot učilo.

—skl. Učiteljsko društvo za konjiški okraj v Ločah, 9. mja 1925. Sklepi. Učiteljstvo konjiškega okraja poziva UJU:

1. da — kot doslej — deluje neumorno na to, da državna uprava izpolni obveznosti napram svojim uslužbencem in izplača takoj, odštevisj predjume, dolgovano diferenco od 1. oktobra 1923 do 30. aprila 1924.

2. da se prejemki z državnimi uradniki-učitelji poročeni državnih uradnic-učiteljic izenačijo s prejemki neporočenih, tako glede stanarine in osebnih doklad. Princip: Za enako delo tudi enako plačilo!

3. da se odpravijo krivični draginski razredi, kajti na deželi je življenje izvzemši stanovanj, dražje kot v mestih, a vendar so prejemki nižji;

4. da pribori šolskim upraviteljem za njih posebno delo in odgovornost primerno nagrado, kar je možno tudi po čl. 40. uradniškega zakona. To je tudi upoštevati pri končni redakciji šolskega zakona;

5. da se poenostavi in pospeši nakazilo službenih prejemkov, pokojnin i. dr., da ne bodo čakali posamezniki na svoje borne prejemke do pol leta in še dalje, da mnoge celo smrt poprej zaloti, kar izrabljajo protidržavni elementi za rovarjenje in hujskanje proti državni upravi in državi sami;

6. da se avtomatično napreduje v vseh stopnjah osnovne in položajne plače ter stanarine, ker mnogi učitelji(ice) več let po usposobljenostnem izpitu ne dobe stalnega mesta; in

7. da se novi šolski zakon prevede z vsemi izvršilnimi predpisi in naredbami do začetka šolskega leta 1925/26.

Vestnik meščanskih šol.

—c Za meščanske šole je izšel »Spisek letnih in izpitnih ocen učencev (učenk) IV. razreda o končnem izpitu« (cena 2 Din za polo) in »Pravila o končnem izpitu na mešč. šolah ljubljanske

in mariborske oblasti«. Po uradnih razpisih priredil Jos. Wester, inšpektor za srednje in strokovne šole. Cena 2 Din. Pri skupnem naročilu se dovoli 10% popust. Naroča se v »Učiteljski tiskarni«. Opozarjamo na današnji oglaš!

Pristopite k „Jugoslovenski Matici.“

Naša kulturna organizacija.

—ko Počitniški gospodinjki tečaj za učiteljice. Društvo učiteljic priredi letos v času od 1. julija do 31. julija gospodinjki tečaj za učiteljice. Priglasje je nasloviti na Anica Likozar, Dolenjska cesta št. 12 do 30. maja 1925. Stanovanje preskrbi društvo učiteljic.

Splošne vesti.

— **Zaostala izplačila na čerkovnem uradu.** Dan na dan dobivamo na strokovno tajništvo urgence, da posredujemo v zadevi zaostalih izplačil glede plače, povišice, potnine, pokojnin itd. Obrnili smo se v vseh teh slučajih na pristojna mesta, na prosvetni oddelek in računovodstvo, kjer smo se prepričali, da so nakazila računsko izvedena in že oddana čerkovnemu uradu, ki pa izplačil ne more realizirati, ker — nima denarja. Baje dosega višina teh zaostankov na milijone dinarjev. Kje leži krivda tega zavlačevanja, ali v Ljubljani ali v Beogradu, ne moremo dognati, vsekakor pa moramo odločno povdariti, da tako postopanje finančne uprave nikakor ne dviga ugleda države.

— **Naročnike »Zvončka« in nabiralce mesečnikov** nujno prosimo, da nam čimprej poravnajo zaostalo naročnino. Mnogo dolga je še za leto 1924. Skrajni čas je že, da se spomnite svoje dolžnosti napram »Zvončku«. Malo več reda bi bilo vsekakor pričakovati v plačevanju naročnine.

Naj ne bo ta apel zopet brez uspeha.

Upravniki.

— **Usposobljenostni izpiti za osnovne in meščanske šole**, ki so se vršili pred izpraševalno komisijo v Ljubljani, pod predsedstvom ravnatelja A. Doklerja v času od 1. do 12. maja t. l. so imeli sledeče uspehe:

1. **Izpit za meščanske šole** so napravili: Rudolf Wagner in Milena Žun (za I. sk.), Katarina Černivec (z odliko) in Regina Gobec (za II. sk.), Avgust Petrišič in Ana Mencin (s. Anunta) za III. skupino.

2. **Specijalne in dopolnilne izpite** so napravili: Franc Žukovec za srbohrv. na osn. šolah, Gizela Doma za osn. šole s slov. učnim jezikom, Zora Orel-Iskra in Roza (s. Emanuela) Žunkovič za srbohrv. na mešč. šolah; Božena Merljak, Milena Mohorič ter Ana Šavnik (z odliko) za ital. na mešč. šolah. — 3. Za osnovne šole so bili usposobljeni:

a) s srbohrvatskim učnim jezikom: Slobodan Živojinović ter Ana Flego.

b) s slovenskim učnim jezikom: Fr. Bitenc, Leopold Bonča, Franc Čuk, Josip Fatur, Valentin Frece, Ladislav Furlan, Edvard Gregorič, Janko Horvat, Edvard Hribernik, Bogdan Jurančič, Gustav Luzner, Josip Makovec, Vekoslav Malnarič, Alojzij Markič, Rudolf Miculinič, Oton Oman, Zdravko Omerza, Viljem Puntar, Vladko Rapé, Dragotin Supančič, Anton Uršič, Tomaž Žargaj. — Olga Benčina - Grilanc, Helena Colnar, Jožefa Erbežnik, Franciška Fakin, Henrika Ferjančič, Regina Judnič, Marija Koritzky, Ana Kušar, Ida Labernik, Amalija Leskovec, Bogumila Mervič, Helena Potočnik, Irena Premk, Marija Radin, Marija Rožaj, Vida Schott, Amalija Šlibar, Julijana Weble, Franciška Zajec, Leopoldina Zupančič ter Valerija Zurec.

c) s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Zlata Albert (z odliko), Helena Kreiner in Ana Sekula.

4. **Specijalni izpit za petje na mešč. šolah:** Friderik Dujc, Marija (m. Terezija) Pöck ter Helena (s. Assunta) Bahovec. — Reprobirane so bile 3 kandidatkinje; med izpitom so odstopili 3 kandidati in 3 kandidatkinje.

— **Šolska mladina v Preserju pri Ljubljani** je zbrala za piruhe Jugoslovenski Matici 102 Din, za francoski šolski dan 25 Din.

— **10-letnica.** Vsem tovarišem maturantom ljubljanskega učiteljskega iz leta 1915. Deset let je minulo, kar nas je vojna furja razgnala na vse strani sveta. Malo nas je pošast ohranila, pa si vsaj mi srečni podajmo zopet enkrat prijateljsko roko! Zato se oglasite, da se domenimo. — Rudolf Horvat, Škofja Loka.

— **Iščem 1 do 2 sobi za počitnice** v kakem lepem kraju na deželi. Po možnosti ne daleč od železnice. Ponudbe na uredništvo »Učiteljskega Tovariša«.

— **Pojasnila za neznane strokovne srbohrvatske izraze** iz »Osnovne Nastave« v »Polugodišnjih izveštajih« in strokovnih listov daje brezplačno uredništvo »Učiteljskega Tovariša«. Kdor želi po-

jasnil naj pošlje uredništvu seznam izrazov in znamko za odgovor.

— **Himen.** Poročil se je dne 14. t. m. tov. Gselman Božidar, srezki šolski nadzornik v Konjicah z gospico Elo Kastelčevco iz Mirne na Dolenjskem. Bilo srečno!

— **Razpis dveh mest kmetijsko-gospodinjki učiteljic.** Na podstavi pooblastila ministrstva poljoprivrede i voda z dne 10. februarja 1925 br. 44.383/I. se razpisujeta dve mesti kmetijsko-gospodinjki učiteljic za potovalne gospodinjke tečaje po deželi. Zahteva se kvalifikacija za II. uradniško kategorijo. Pogoj za sprejem so: dovršena kmetijsko-gospodinjka šola in dovršeni seminar za gospodinjke učiteljice, nadalje usposobljenostni izpit za pouk na kmetijsko-gospodinjki šolah. Pravilno kolkovane prošnje, opremljene po čl. 12. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, naj se vložijo do 31. maja 1925 pri velikemu županu mariborske oblasti.

— **»Ljubljanski Zvon«** je naprodaj, letnik 1878., 1891., 1900., 1901., 1918. in posamezne številke mnogih letnikov ter II. letnik srbsko-hrv. ilustr. lista »Nada« Pojasnila daje uprava našega lista.

Naša gospodarska organizacija.

—g Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani je prejelo 100 Din članarine, katere so vplačali: učitelstvo tretje mestne deške osnovne šole v Ljubljani; šolski upravitelj Fran Pristovšek, učiteljica Zofija Peterlinova, učitelj Gorjup Pavel, Recelj Alojz, Smole Albin, Flere Fran, Saržon Pavel; učitelj I. mestne deške osn. šole Pavel Pleničar, učitelj II. mestne deške osnovne šole Alojzij Potočnik in strokovna učiteljica Helena Potočnikova. Hvala! Letošnji prejemki znašajo 4152.50 Din.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Franciška ulica št. 6.

—k **»Goriška Matica«** obstoja že sedmo leto; a je jugoslovenski javnosti še bore malo ali pa prav nič znana. Je edina ustanova, potom katere zamorejo dobivati naši bratje onstran meje dobro, poučno in vsestransko koristno čtivo v njihovem materinem jeziku. Skozi cela leta njenega obstoja je izdajala letno po več knjig. Knjige so bile po pretežni večini poljudne in poučne vsebine. Letos bo izdala štiri. Knjige bodo sledeče: »Evemilja«, zgodovinska povest iz prvih časov krščanstva. Ta krasna povest bo nekako nadaljevanje lanske leto izdane knjige »Zadnji dnevi v Ogleju«. Knjigo je priredil profesor dr. Joža Lovrenčič. Druga knjiga bo »Zgodovinska povest iz tužne Istre«. Slovensko slovostvo pozna le malo povesti, vzetih iz življenja naših Istranov. In vendar so se odigravali v davni pretekli priliki. Ti-le prizori bodo opisani v tej knjigi, v kateri bo vpeljena ljubezenska drama mladega istrskega para. Knjigo je spisal profesor dr. Ivo Pregelj. Tretja knjiga bo životopis nesmrtnega velikana in ljubitelja mladine »Don Bosco«. Veliki duh tega čudovitega moža je bil opisan v številnih izdajah v vseh kulturnih evropskih jezikih. S to knjigo, ki bo bogato ilustrovanja, dobimo Slovenci zrcalo, kaj vse premore trdna volja in dobra vzgoja. Knjigo je pripravil profesor I. Meze. Četrta knjiga bo »Koledar za leto 1926« s svojo pestro vsebino in s slikami. Knjige bo izdala Matica v prvi polovici meseca septembra t. l. Jugosloveni! Naši bratje onstran meje potrebujemo čtivo. Revni so, obubožali so radi raznih neprilik in zlasti vsled vojnih razmer, domovja so jim razbita. Omagujejo. Naša dolžnost je, da jim pomagamo, da jim lajšamo nositi njihov težki jarem. To našo sveto dolžnost bomo izvršili, če bomo vsi brez izjeme pristopili h Goriški Matici; poleg zavesti pa, da smo izvršili našo sveto dolžnost, si bomo sami sebi nabavili poučno-ceneno čtivo. Naročnina znaša za celo leto Din 30. Poverjeniki imajo kot odškodnino za njihov trud, 10% nabrane svote. Oni poverjeniki pa, ki naberejo vsaj najmanj 50 naročnikov, dobe po en izvod od vsake knjige zastonj. Naročniki lahko plačajo naročnino Din 30 takoj, ali pa šele ob prejemu knjig v mesecu septembru. Glavno poverništvo za celo Jugoslavijo se nahaja v Ljubljani, odkoder bodo dobivala poverjenstva vse nadaljne direktive. Vsako mesto mora imeti po več poverjenikov, vsak trg in vsaka vas pa vsaj po enega. Oni naročniki, ki želijo fungirati kot poverjeniki, se naprošate, da to sporočite na spodaj označeni naslov, da vam bomo doposlali potrebne tiskovine in dali potrebna pojasnila. Predvsem apeliramo na našo mestno in podeželsko inteligenco kot nositeljico velikih idej; pred idejo bratske vzajemnosti morajo izginiti vsi predsodki. Učitelj in duhovnik, vzgojitelj in voditelj našega ljudstva, morata v prvi vrsti vplivati in zastaviti ves svoj vpliv, da se Matica razširi povsod, da dobi dostop v vsako hišo. Navajajte zlasti šolsko mladino in mladino, ki se zbira po raznih društvih, odsekih in zvezah v to, da izpolnjujejo veliko nalogo, ki jo imajo kot Jugosloveni v lastni državi, to je, da nikdar ne pozabijo svojih bratov, ki ječe pod tujim gospodstvom in ki niso še tako srečni, da bi uživali vsestransko svobodo. Ker je ta naloga velevkulturnega in velezaslužnega značaja, pričakuje Matica, da bo naša jugoslovenski javnosti vsesplošno odobravanje in izdatno podporo. Poverjenike prosimo, da nam naznanijo naslove kar mogoče hitro, da jim pošljemo nadaljnja navodila. Naročniki, za katere bomo dobili natančne naslove do konca meseca maja, bodo natisnjeni že v letošnjem koledarju. Ker je čas pičel, bodo oni naročniki, za katere bomo zvedeli po 31. maju,

prišli šele v imenik koledarja, ki bo izšel prihodnje leto, vendar pa z opombo, da so bili naročniki že tudi za leto 1926. Po možnosti bodo tudi oni naročniki, za katerih naslove bi zvedeli že po 31. maju, prišli v imenik letošnjega koledarja; vendar pa tega ne moremo za gotovo obljubiti. Na delo za naše brate, ki nas prosijo pomoči! Glavni poverjenik za Jugoslavijo: Karlo Gornik, Ljubljana, Strelška ulica 6.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz seje ožjega sosveta.

+pov 4. seja ožjega sosveta UJU poverj. Ljubljana dne 14. maja 1925 v Štorkah pri Celju. — Navzočni: Jelenc, Gnus, Dimnik, Dostal, Fegic, Hren, Lapajne, Potočnik, Tov. Močnik je radi boleznimi pismeno opravičil svojo odsotnost.

I. Dopisi:

1. Logaško učit. društvo se pritožuje, da so v mnogih primerih izginili kompetentom koleki po 20 Din, ki so bili priloženi za rešitev prošnje. — Poleg že izvršene ustne intervencije sklene ožji sosvet še oficijalno vlogo na kompetentno mesto.

2. Ljubljansko učit. društvo je poslalo vlogo, v kateri navaja, da je deležna srednješolska mladina brezplačnega ambulančnega zdravljenja na šolski polikliniki, osnovnošolska pa v Dečjem domu, dočim se meščansko-šolski iz neumljivih vzrokov odklanjajo. — Ožji sosvet sklene, da odstopi vlogo »Društvu meščansko - šolskega učiteljskega«.

3. Mnogo okrajnih učit. društev je poslalo s svojih zborovanih resolucij, s katerimi se ostro izjavljajo proti vmešavanju nepoklicanih in nekompetentnih faktorjev v učiteljska imenovanja ter premeščanja in da se pojasni razmerje ter kompetenca nekega baje obstoječega kluba demokratskega učiteljskega. — Ožji sosvet sklene, da se glede tega napravijo odločni koraki v razčiščenje in nadaljno postopanje.

4. Ljutomersko učit. društvo se izjavlja za to, da naj izostane v naprej iz stanovskega glasila sezname in objave, ki spadajo po naziranju društva edino v uradni list, tako n. pr. seznam volišč, komisarjev, volilnega reda itd. — Člani ožjega sosveta Gnus, Hren, Potočnik in urednik »Učit. Tov.« Dimnik branijo stališče uredništva, češ, da je bilo popolnoma pravilno in se je hotelo s tem samo dvigniti ugled učiteljskega; tudi je bilo priobčenje volilnega reda potrebno, zlasti zaradi mlajšega učiteljskega in se mora upoštevati take slučaje baš zato, ker je list za vse članstvo.

5. Konjiško društvo želi odpravo kolekovanja šolskih izpričeval. — Dasi se je večkrat interveniralo, se sklene ponovna vloga na ministrstvo financ, na finančni in zakonodajni odbor narodne skupščine.

6. Isto društvo se obrača na poverjenstvo v zadevi sklicanja ankete glede jezikovnega pouka (analize). — Dopis ni povsem jasn in je sploh smatrat, da spadajo podobne zadeve pred okrajno učiteljsko konferenco.

7. Isto društvo pošilja resolucije v zadevi gmotnih prejemkov (diference, draginskih doklad poročenih učiteljic, odprave draginskih razredov, priznanja funkcijskih doklad, poenostavljenja administrativne) ter navaja več konkretnih primerov, da morajo čakati posamezniki po cele mesece na pripadajoče jim povišice, potnine itd., zlasti nek tragičen dogodek vdove po umrlem tovarišu, ki je čakala pol leta na pokojnino in je ni dočakala, ker je tudi sama umrla, ostal pa je sin — sirota — brez

vseh sredstev. — Ožji sosvet obžalovalno obsoja tako postopanje uprave, konstatira pa dejstvo, da se je strokovni tajnik v teh navedenih primerih osebno na lastne oči prepričal, da predmetne zadeve ne ležijo v Ljubljani, temveč so bile že pred meseci odposlane v mariborsko oblast. Poverjenik je mnenja, da bo treba tudi v Mariboru nekoga, ki bo tamkaj interveniral v takih zadevah. Tov. Hren pripomni, da se bo nominiral tak zastopnik, čim se najde primerna oseba.

8. Logaško učit. društvo želi istotako več informacij administrativnega, pravnega in materialnega značaja. — Take informacije bo podal tovariš Iv. Dimnik, ki se bo udeležil prihodnjega zborovanja tega društva.

9. Marenberško učit. društvo pošilja resolucijo glede izvedbe čl. 40. čln. zakona. Resolucija se predloži ponovno pred forum pokrajinske skupščine. — V slučaju Lešnik se sklene poleg že izvršene osebne intervencije, da se pošlje vloga na velikega župana mariborske oblasti.

10. Laško učit. društvo želi diferenciranja označbe mladinskih knjig za nižjo, srednjo in višjo stopnjo. — Predlog se izroči prosvetnemu odseku. Enako predlog glede »Osnovne nastave«, ki ima vse polno neumljivih tehniških izrazov, ki jih ni najti v nobenem rečniku. — Isto društvo naproša poverjenstvo za posredovanje, da se objavi imenoma učencem prepovedana separatistična društva. — Poverjenik pripomni, da prosvetni oddelek že zbira tak material.

11. Slovenska Šolska Matica prosi poverjenstvo, da napravi za članstvo svojega področja naročitev publikacij Slov. Šol. Matice za obvezno. — Tov. Gnus pojasni, naj bi o tem sklepala že posamezna društva in da je uvedel tako obveznost že svoječasno pri laškem učiteljskem društvu. Predlog se izroči delegaciji na pokrajinski skupščini.

II. Obvestila poverjenstva:

1. Poverjenik poroča, da sta bila s strokovnim tajnikom določena od glavnega odbora UJU v Beogradu kot zastopnika centrale za delegata na činovniškem kongresu, ki se je vršil aprila meseca v Ljubljani.

2. O anketi glede osnutka šolskega zakona je poročalo že naše stanovsko glasilo.

3. Vršla se je seja odseka za učiteljski naraščaj. Od zunanjih članov sta bila navzočna tovariša Hren in Skala iz mariborske oblasti.

4. Odposlale so se prošnje za denarno podporo za nadaljno izdajanje stanovsko-strokovne knjižnice, za »Zvonček« in »Popotnik« in narodno prosvetevanje.

5. Več okrajnih učiteljskih zborovanj so se udeležili posamezni člani ožjega sosveta (Jelenc, Dimnik, Dostal, Fegic) in so poročali o stanovskem položaju, o šolskem zakonu, o gospodarskem stanju organizacije itd. Poleg tega je predaval strokovni tajnik Dostal učiteljskemu naraščaju v Mariboru in v Ljubljani.

III. **Pokrajinska skupščina.** Daljša debata se je razvila glede določitev referatov na pokrajinski skupščini. Glavni referat prevzame tov. A. Hren, in sicer o stanovski zavesti učiteljskega. Točen naslov referata se objavi pozneje. Glede ostalih referatov se pripuščata določitev predsedstvu.

IV. **Proračun** predloži glavni blagajnik tov. M. Fegic. Sprejmejo se predlagane postavke in izpremembe. Proračun se predloži pokrajinski skupščini.

Nove tiskovine.

Za učitelje.

Prošnja za povišico	Din —75
Uverjenje o službeni dobi	—50
Rešenje	—50
Seznam za znižano vož. obr. A (aktivni)	—50
„ „ „ „ „ B (upok.)	—50
„ „ „ „ „ C (druž. čl.)	—50

Za dijake.

Dijaške legitimacije za znižano vož. Din 1—	
Pravila o končnem izpitu na mešč. šolah	2—
Pravila o nižjem in višjem teč. izpitu na srednjih šolah	5—

Za osnovne, meščanske, srednje šole in nadzornike.

Polugodišnji izveštaj	Din 8—
Spisek letnih in izpitnih ocen učencev (učenk) za meščanske šole o končnem izpitu. Pola	2—
Spisek letnih in izpitnih ocen učencev (učenk) o nižjem teč. izpitu na sred. šolah	2—

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

V. Slučajnosti. Oglasi se tov. Lapajne s predlogom, da se uvede obveznost mesečnih prispevkov po 10 Din za »Učiteljski konvikt« oziroma »Učiteljski dom« za vse organizirano članstvo poverjenišva UJU Ljubljana. Svoj predlog hoče utemeljevati na pokrajinski skupščini.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ zboruje skupno z laškim učiteljskim društvom dne 6. junija 1925, začetek ob 9. uri v dvorani hotela »Triglav«. Ob 8. uri zboruje prosvetni odsek istotam. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. »O načrtu šolskega zakona« podava tovariš Ivan Dimnik, Ljubljana. 4. »Delovna šola«, nadaljuje tov. Bregant. 5. Slučajnosti. Tovariši upravitelji naj prineso seboj tiškovino »Polugodišnji izveštaj o stanju šola«. — Zaradi obeda naj javi vsak udeleženec po dopisnici — ali tudi vsaka šola skupno — svojo udeležbo tovarišu Jos. Kladniku, Sevnica. Pridejo naj tudi oni, ki so že nekaterikrat izostali! Nečlani istotako dobrodošli! — Predsednik.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ zboruje v soboto 6. junija t. l. v šoli v Framu, železniška postaja Račje-Fram. Dohod vlakov bo pravočasno objavljen po novem voznem redu. — Vse leto smo delovali na pedagoško - didaktičnem, šolskem, znanstvenem in vobče kulturnem polju: zato naj nam bo to zborovanje v oddih in uteho. Noben tovariš in tovarišica naj ne manjka! Disciplinirani nad vse!

Predsednik.

Poročila:

+ OBČNI ZBOR OKRAJNEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA KRANJSKI ŠOLSKI OKRAJ V KRANJU. Predsednik pozdravi poverjenika tov. Luko Jelenc, nove člane ter vse, ki so prihiteli v tako obilnem številu na zborovanje. (Navzočih 79 članov). Spominja se v minulem letu umrlega tov. Luke Albrehta. V počaščenje njegovega spomina se dvignejo navzoči s sedežev in mu zakličejo »Slava«. Nato omenja žalostno dobo, ki smo jo doživljali ob pričetku šolskega leta. Občutno je oškodila učiteljstvo ter je morala roditi reakcijo. Iskreno čestita tov. sreskemu prosvetnemu ref. Iv. Rusu k visokemu odlikovanju, povdarja njegovo odlično in neumorno delovanje v šoli in izven nje ter pozivlja članstvo, naj sledi njegovemu vzgledu v vsakem oziru.

Ko se tov. sreski prosv. ref. I. Rus v toplih besedah zahvali za častitke, konstatira predsednik sklepčnost in otvori občni zbor.

Poročila funkcionarjev sprejme občni zbor z odobranjem na znanje ter da tov. And. Sepaherju kot blagajniku na predlog pregled. računov tov. Anke Mahuljeve absolutorij za minulo upravno leto. — Po živahni debati, v kateri poverjenik tov. L. Jelenc podrobno poroča o »Podpornem društvu za učiteljski naraščaj«, sklene zbor, da pristopi, in sicer društvo kot ustanovni, članstvo pa kot podporni člani, sočasno pa stori vse, kar bo v njegovi moči, da prevede akcijo za »Učiteljski konvikt« do skorajšnje ugodne rešitve.

Članarino s prispevkom za »Podporno društvo za učiteljski naraščaj« plačajo: redni člani 168 Din! poročene učiteljice 98 Din; upokojeanci (neprevedeni) 108 Din; otroške vrtnarice in učiteljice ženskih ročnih del 128 Din za leto 1925. pri svojih poverjenikih na šolah.

Z odobranjem sprejme zbor podrobno poročilo tov. sres. prosv. ref. I. Rusa o delovanju in sklepih prosvetnega odseka ter odobri predlagano listo odsekovih članov, t. j. tov. Jos. Bertonec, Alfonz Inkret, Janko Kokalj, Mirko Kregelj, Ant. Lovše, Marija Malenškova, Ana Pilbachova, Mirko Rojina.

Volitve. Predsednik tov. Fran Luznar se zahvali za event. ponovno izvolitev, ker iste ne more sprejeti, ker stopi v tekočem letu v pokoj. Novoizvoljeni odbor se konstituira sledeče: predsednik tov. Josip Lapajne; podpredsednik tov. France Rant; tajnik tov. Stanko Završnik; tajnikova nam. tov. Franja Slaparjeva; blagajnik tov. Ant. Sepaher ter odbornika tov. Marija Malenškova in tov. Ant. Lovše.

Referat. Tov. Josip Lapajne poroča nato izčrpno o načrtu zakona o narodnih šolah ter o pripombah, ki jih je stavila anketa UJU — pov. Ljubljana k za-

konu. Referatu je prisostvoval tudi sreski poglavar g. svetnik Josip Žnidaršič. Navzoči so z zanimanjem sledili poročilu o končnoveljavni ureditvi najvažnejšega vprašanja in so stavili po vsestranskem razmotrivanju izpreminjevalne predloge, da jih tov. referent kot član ankete po možnosti uveljavi. Za temeljito poročilo se zahvali tovariš predsednik referentu, zbor pa mu z živahnim aklamiranjem izrazi svoje priznanje in zahvalo.

Sklep. Tov. predsednik Fran Luznar se zahvali vsem, ki so ga podpirali v njegovem 35-letnem delovanju pri društvu, pozivlja navzoče k vztrajnemu delu v šoli in izven nje ter zaključi ob 1/214. uri občni zbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ je imelo svoje redno zborovanje dne 4. aprila t. l. v Ormožu. Navzočih je bilo 38 od 53 članov.

Pozdrav. Društveni predsednik tov. Josip Rajšp otvarja zborovanje želeč, da bi se s probujajočo naravo tudi vsi člani vzbudili k novemu delovanju.

Dopisi. Tu je predsednik poročal o zadnjem občnem zboru »Učiteljskega doma« v Mariboru, da se namerava že v tej jeseni sprejeti nekaj učiteljskih kov v oskrbo, seveda v najskromnejši meri ter je sam predlagal, da se zviša članarina za »Učiteljski dom« na letnih 100 Din, in utemeljeval potrebo in izvedljivost svojega predloga.

Predavanje. a) Tovariš Srečko Vitorji je predaval »O utisih iz Srbije«. Podal je prirodne krasote, prosvetne razmere, narodne šege in posebnosti; naglašal, da so Srbi napram Slovincem zelo prijazni in hite v gospodarstvu, obrti in trgovini, v katerih panogah so zaostali, brzo naprej. Poročevalec je razkazoval tudi slike s svojega potovanja. — b) Tovariš Lovro Farazin je govoril »O vplivu časopisja na vzgojo«. Predavatelj je našteval škodljive vplive političnih listov na čustvenost naše mladine, omenjal osobito javna poročila in razprave o zločincih, objave sovraštva in osebnih napadov ter posebno vrsto inseratov. — Obema predavateljema prelepa hvala za njun trud.

Izlet. Konec maja t. l. priredi društvo poučni izlet po novo zgrajeni železnici v Mursko Soboto.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ je zborovalo dne 14. marca 1925 v Konjicah. Udeležba je bila slabejša kot na zadnjem občnem zboru, kajti od 58 članov(ice) je bilo navzočih le 40.

V pozdravnem govoru je tov. predsednik izrazil veselje nad lepo znago Narodnega bloka, opozoril na delo na novem osnovnošolskem in drugih prosvetnih zakonih, ki bodo trdni temelji pri notranji zgradbi naše edinstvene narodne kraljevine; čestital je nadalje trem tovarišem in trem tovarišicam k stalnemu nameščanju na dosedanjih oziroma novih mestih. Poudarjal je zasluge k Sv. Trojici v Slov. goricah odhajajočega tovariša Goleža za naše društvo, kojega marljiv in vesten član je bil vso dobo svojega učiteljevanja, skoraj 15 let, želeč končno njemu in tovarišicam Iglarjevi in Drassalovi na novih mestih popolnega zadovoljstva. S pristranskimi besedami se je nato tov. Golež poslovil od navzočih, izražajoč nado, da se društvo v bodoče spopolnjuje in razvija v čim največji meri.

Zapisnik, dopisi. Zapisnik občnega zbora se prečita in odobri. Od dopisov je omeniti okrožnico podpornega društva za učiteljski naraščaj, v kojega se pristop prav toplo priporoča ter okrožnico zadevajoč razširjenje »Zvončka«.

Predavanje. Vrlo zanimivo je bilo predavanje tovarišice M. Poznéjeve »O razvoju slovenskega črkopisa«, katere mu je sledilo globoko zamišljeno razmotrivanje vprašanja »O učenčevem prestopu v višji razred in o razrednikovem stališču« po tov. F. Friedlu. Splošno odobravanje je sledilo tovarišici predavateljici in tov. razmotritelcu, kar bodi obema znak, da se kmalu zgleda s kakšnim novim vprašanjem.

Vprašalna skrinjica. Pri razpravi v skrinjico došlega slovniškega vprašanja je došlo do raznih naziranj v tej zadevi. Sklenilo se je naprositi UJU — pover. Ljubljana, da skuša z merodajnimi faktori povzročiti sklicanje posebne ankete, ki naj prouči natančno današnje stanje jezikovnega, zlasti slovniškega-pravopisnega pouka. Doseči je v teh stvarih enotnost, ki je kaj potrebna za osnovno, pa tudi za srednje in višje šolstvo.

Slučajnosti. V narodno - prosvetni odsek se izvolijo tov.(ice): Mravljak K.,

Gselman, Bercé Al., Režabkova Tončka in Bezlajeva Marija.

Na pokrajinski skupščini zastopajo društvo predsednik tov. Kržič J., nam. tov. Strigl A. in delegata tov. Bercé Al., tovarišica Kavec M., nam. tov. Šega Fr. in tov. Šolar Fr.; na glavni skupščini UJU pa tov. Brglez Fr., nam. tovariš Kržič J.

Končno se je sprejel predlog tov. Kržiča, ki prosi UJU — pov. Ljubljana, da naj deluje neumorno na pristojnih mestih na to, da se čimprej razveljavijo točke taksnega in pristojbinskega zakona, v kolikor se tičejo kolkovanja osnovnošolskih spričeval.

+ MARENBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je imelo svoj redni občni zbor v sredo, dne 1. aprila 1925 ob 9. uri dopoldne v šoli v Vuhredu. Izmed 38 članov je bilo navzočih 27.

Predsednik tov. Golob pozdravi navzoče, posebno še gosta gđc. učiteljico Elsnik in tov. Koprivo, kateri je priglasi pristop k društvu. Nadalje pozdravlja na novo vstopivše člane: Tomažič Vlasto, Puhr Dragota, Hudales Oskarja, Kogelnik Marka, Iglar Rajka in Lintner Nado, kateri obenem častita k poroki. Nadalje se predsednik poslovi v prisrčnih besedah od tov. Andreja Pirjevca, ki odhaja v Loče ter od tov. Maksa Pirca in tov. Olge Knapičeve, ki odhajata v Žalec. Obžaluje, da odhajajo iz našega okraja, ker so bili zvesti člani našega društva ter jim na novih mestih želi obilo sreče. — Končno omeni, da je po častniških vesteh premeščen tov. M. Lešnik, šolski upravitelj v Marenbergu, po službeni potrebi, k Sv. Duhu. Zopet nov slučaj kršenja učiteljske stalnosti, proti kateri je zavzelo naše društvo odločno stališče, ker tako postopanje ne more biti v korist šolstva in v ugled učiteljskega stanu.

Došli dopisi se prečitajo. Rešitev dopisa »Podpornega društva za učiteljski naraščaj v Ljubljani« se odloži.

V narodno - prosvetni odsek se volijo sledeči tovariši, odnosno tovarišice: Womer Iv., Tomažič Vlasta, Kogelnik Drago, Hauptman U. in Vidmar Ivanka.

Poročilo o seji širjega sošveta UJU v Ljubljani poda tov. Hauptman, za kar se mu izreče zahvala.

Občnega zbora »Učit. doma« v Mariboru se je udeležila tov. Bračičeva. Iz njenega poročila smo posneli potek občnega zbora. Tov. predsednik se tudi njej prisrčno zahvali.

Letno poročilo tajnice izkazuje: V preteklem letu je štelo društvo 34 članov. Povprečna udeležba pri članih je bila 55%. Tekom tega leta je bil upokojen tov. S. Viher, izstopil pa je iz društva tov. Robič vsled premestitve v Limbuš. Društvo je imelo 4 zborovanja in eno odborovo sejo.

Poročilo blagajnika: Dohodkov je bilo 4133 Din 50 para; izdatkov pa 2417 Din. Račune sta pregledala tov. Pirc in tov. D. Kogelnik in našla vse v najlepšem redu.

Volitve. Izvolil se je sledeči odbor: Predsednik tov. Joško Golob; podpredsednik tov. U. Hauptman; tajnica Olga Bračičeva; blagajničar Visočnik; odborniki: Iv. Vidmarjeva, I. Womer in I. Vidmoser; namestniki: R. Golobova, Vollmaier in Drago Kogelnik. Preglednika računov: A. Runovec in Kogelnik.

Predavanje. Tov. Mencin iz Prevalj poroča o »Predlogu osnovnošolskega zakona«. Z zanimanjem smo sledili tov. poročevalcu. Žal, da je bil čas tako kratko odmerjen, da bi se še lahko o tem razvila debata. Za obsežno poročilo se mu tov. predsednik prav prisrčno zahvali.

Sprejme se sledeča resolucija: »Pozivljamo Pov., da se z vso odločnostjo zavzame za to, da se prizna našim obmejnim, hribovskim, od prometa oddaljenim, v samotni ležečim šolam ugodnost, ki jo privedevida čl. 40. urad. zak.« V pošteved pridejo šole: Remšnik, Pernice, Št. Jernej, Sv. Primož, Sv. Anton in Kapla.

Sprejme se članarina, kakor je določil odbor, in sicer za redne člane 150 Din; za učiteljice poročene s tovariši 80 Din; za upokojece 90 Din in za učiteljice ženskih ročnih del in vrtnarice pa 110 Din.

Kaj vse obsega Humekova „šolska ročna knjigovoznica“.

A. V kaseti:

(Od spredaj navzdol.)

1. Spodnji tramič knjigov. stiskalnice, obenem osnovna šivalnica s špranjo za vpeljavo traku.

2. Zgornji tramič stiskalnice (sleme).

3. Slemence za šivalnico s špranjo za vpeljavo traku.

4. Žlebito za modeliranje hrbta na platnicah.

5. Železno ravnilo za obrezovanje in rezanje lepenke.

6. Leseno ravnilo za risanje.

7. Dve vložni deščici za stiskanje.

8. Dva vijaka (svečki) za stiskalnico.

9. Levi in desni tramič za knjigov. oblič.

10. Dva spajalna klina za knjigov. oblič.

11. Lesen vijak za knjigov. oblič (narezalec).

12. Dve matici (kozliča) za knjigov. stiskalnico.

13. Dve okrogli matici za šivalnico.

14. Vreteno s sukancem, vezalnim in oglavnim trakom in z blazinico za šivanke.

15. Pokrivalna deska, ki se uporablja na spodnji strani za rezanje, na zgornji kot plošča šivalnice (mizica).

B. V pokrovu.

(Od vrha navzdol.)

1. Vložek za lepenko, platno in papir za platnice in všitek (zunanjia in znotranja prevleka).

2. Škatlja z dvema nožema, škarjami, žagico in knjigov. kostjo (gladilom).

3. Železna kljuka za rezanje v pravem kotu.

4. Lesena kljuka za risanje pravega kota.

5. Ročni brusni kamen (osla).

6. Škatljica z vijakom, rezilom in zagozdo za knjigov. oblič in z zagozdami za pritrditev traku v šivalnici.

7. Trije pari vložnih desk za knjige različne velikosti.

Opomba: Stiskalnico uporabljamo le izven kasete, šivalnico pa v kaseti tako, da postavimo spodnji tramič z nogami navzdol ob sprednji stranici kasete v pripravljeni zarezi. Nato postavimo oba vijaka (svečki), navijemo na nju okrogli matici in položimo vrhu nju slemence s špranjo. Traka, ki šivamo na nju knjigo, vpeljemo v primerni razdalji skozi spodnjo in zgornjo špranjo in ju pritrdimo spodaj in zgoraj z zagozdami. Ko smo vzeli iz kasete vse, kar potrebujemo za šivanje, položimo pokrivalno desko na prejšnje mesto nazaj, da tvori pri šivanju mizico. Zgornje strani deske ne uporabljajte za rezanje, da ostane gladka! Režite vedno v smeri lesnih viter in ne povprek.

Sl. 1. kaže stiskalnico v navadni uporabi (po dovršitvi knjige) v stranskem ogledu.

Sl. 2. je prerez šivalnice v kaseti ob priliki šivanja. Deska za obrezovanje tvori mizo.

Sl. 3. je naziv sestavljenega knjigov. obliča.

Sl. 4. kaže prerez obliča ob stiskalnici kadar obrezujemo sešito knjigo.

Knjigovoznica se naroča v **Tvornici učil in šolskih potrebščin v Ljubljani** in stane kompletna 1150 Din.

Odgovorni urednik: **Franc Štrkelj**. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Zamenjava.

Katera izmed tovarišic v bližini Maribora bi hotela menjati učiteljsko mesto z istim v Središču ob Dravi?

Oglasite se pri:

Marici Čehovi,

učiteljici v Središču ob Dravi.

Za počitnice

iščem 1 ali 2 sobi z uporabo kuhinje za 3 osebe v kakem lepem kraju na deželi. Po možnosti ob železnici. Tovariše, ki so jim znani ponudniki, naj jih animirajo, da se javijo. Ponudbe je staviti na upravo »Učiteljskega Tovariša« pod naslovom »Za počitnice«.

Za pomlad in poletje!

P. n. učiteljicam priporočamo ravnokar došle angleške in francoske novosti za letne kostume kakor: Etamin, Eponge, Frofir, Crepe, Voile de laine i. t. d.

Ugodni plačilni pogoji na obroke!

Na željo se pošljejo vzorci.

A. & E. Skaberne.

LJUBLJANA, Mestni trg 10.